

Параметри на планирането

2025-2026 г. Регионален бежански план за реагиране по отношение на ситуацията в Украйна

1. Контекст

Войната в Украйна предизвика една от най-големите бежански кризи в света. От ескалацията ѝ през февруари 2022 г. до средата на юни 2024 г. в света са регистрирани повече от 6,6 милиона бежанци от Украйна, като огромното мнозинство (92 %) е в Европа.

От 2022 г. насам партньорите от целия регион в близост до Украйна се обединяват в координиран и всеобхватен отговор, заложен в 3 последователни регионални плана за реакция, целящи да осигурят закрила и помощ на бежанците от Украйна. От началото на бежанската криза правителствата са водещи в реакцията и РБП има за цел да ги подкрепи при посрещането на променящите се, но все още съществуващи хуманитарни нужди.

В перспектива до 2025 г. и въз основа на тенденциите, очертани в информационния лист на ВКБООН за движението на населението, се очаква движението на бежанците към и от Украйна да остане стабилно, ако не настъпят непредвидени значителни събития в страната.¹ Поради това фокусът ще бъде върху продължаване на осигуряването на ефективен достъп до правен статут и права, както и върху задоволяването на нуждите и уязвимостта на бежанците в приемащите държави и общности, с целенасочена многосекторна подкрепа, в т.ч. в областта на закрилата, здравеопазването, психичното здраве, образованието, социално-икономическото приобщаване, основните нужди и социалното сближаване. По това време може да е необходима подкрепа, която да позволи на правителствата да идентифицират нуждите на бежанците и да разширят подкрепата за задоволяване на тези нужди. Подкрепата за мерките за готовност и усилията на приемащите правителства също ще продължи да бъде важна, като се обърне специално внимание на възможността за увеличаване на броя на пристигащите през зимните месеци, ако атаките срещу критичната инфраструктура продължат и енергийната ситуация в Украйна не се подобри.

Партньорите ще се съсредоточат върху осигуряването на устойчивост на реакцията, насърчаване на ефективното включване в националните системи и услуги, овластяване на бежанците и самостоятелност в подкрепа на приемащите правителства, местните власти и

---

¹ [Движение на населението в Украйна - Информационен лист 1](#)

националното и местното гражданско общество. Това може да включва и обединяване или прехвърляне на предоставянето на услуги, както и на системите за координация към правителството, когато това е възможно, подходящо и до момента не е било осъществено. Специално внимание ще бъде обърнато и върху засилването на локализацията, по-активното ангажиране на националните/местните организации на гражданското общество, общините и организациите, ръководени от бежанци, подкрепата и укрепването на местния капацитет и обединяване на реакцията в цялата страна, включително в провинцията или в центрове на градове, различни от столиците. В случая с Молдова партньорите ще предоставят целева подкрепа и на уязвими, отделни членове на приемащата общност. Усилията за укрепване на капацитета на националните системи и институции са от полза както за бежанците, така и за приемащите общности. Планът е предвиден за две години, като се отчита, че тези всеобхватни цели не са нито краткосрочни, нито непосредствени, което дава възможност на партньорите да обединят усилията си, да постигнат резултати с течение на времето и да осигурят устойчив подход, обхващащ цялото правителство и цялото общество.

2. Стратегически цели

Стратегическа цел 1: Подкрепа за приемащите държави, за да се гарантира, че бежанците имат ефективен достъп до правен статут, закрила и права, включително чрез хармонизиран подход, надхвърлящ договореностите за временна закрила (ВЗ), с особен акцент върху уязвимите групи и с включването на аспекти, свързани с възрастта и пола.

Прилагането на Директивата за временната закрила (ДВЗ) в ЕС беше удължено до март 2026 г. През февруари 2024 г. прилагането на ВЗ в Молдова беше удължено с още една година - до март 2025 г. Все още не е взето решение за по-нататъшно удължаване до март 2026 г., но това се счита за вероятно предвид неотдавнашното решение на ЕС за удължаване на срока на действие на ДВЗ.

Наред с достъпа до ВЗ, бежанците започват да използват алтернативни пътища за легализиране на престоя си. Тези пътища трябва да включват по-уязвимите групи в бежанската общност, да гарантират правната защита на бежанците и да не подкопават или размиват правата на бежанците в страните от РБП. Въпреки че вече съществува известна разнородност в прилагането на ВЗ, приемащите държави трябва да бъдат подкрепени да прилагат координиран и хармонизиран подход след прекратяване на споразуменията за временна закрила в съответствие с международните принципи за сътрудничество и споделяне на отговорността. Това ще бъде важно, за да се избегне вторичното движение на бежанци и преждевременното връщане в Украйна.

В момента, в който временната закрила и други подобни правни схеми приключат, може да има групи и лица, които не могат да се върнат в Украйна и които продължават да се

нуждаят от международна закрила. Това важи особено за уязвимите лица и групи, в случай че в районите на техния произход или планирано връщане няма незабавно налични специализирани услуги. На лицата, разселени от Украйна, следва да бъде позволено да подават молби за убежище по всяко време в съответствие с правата им съгласно правото на ЕС и международното право.

Реакцията на ситуацията в Украйна показва забележителния капацитет на региона да се обедини в усилията си за приобщаване, закрилата и подпомагане на бежанците. Приемашите държави следва да бъдат подкрепени в определянето на това, което е дало резултат, и как техните национални структури и системи могат да използват научените уроци при изпълнение на международните си отговорности към всички бежанци.

Партньорите ще работят с приемащите правителства за подобряване на услугите за закрила и за предоставяне на правни съвети и информация на бежанците, доставчиците на услуги, общините и други заинтересовани страни. Подкрепата за правителствата по отношение на регионалните механизми, дискусии, подходи и политики ще продължи, а партньорите ще предоставят техническа помощ при необходимост. Партньорите ще се ангажират със застъпничество за по-голямо признание на значението на комуникацията и координацията на национално и местно равнище между правителството и гражданското общество по въпросите на закрилата, свързаните с тях промени и мерки, включително силен акцент върху насилието, основано на пола, и закрилата на децата, като се вземат предвид профилът на бежанците, рисковете, на които са изложени, и наличието на услуги, свързани с насилието, основано на пола. По-конкретно, тези услуги включват достъп на пострадалите до полицията и правосъдната система, безопасни жилища/приюти, психично здраве и психосоциална подкрепа и правна помощ, системи за управление на случаи, интервенции за превенция и облекчаване на последиците, като следва да се осигури и клинично обслужване на изнасилвания и медицински услуги за пострадалите от насилие от страна на интимния партньор.

Интегрирането на децата от Украйна в системите за закрила на детето, включително на децата, лишени от родителски грижи, продължава да бъде предизвикателство. В целия регион децата от Украйна, които са били изтръгнати от домовете и училищата си, а в някои случаи са били разделени от семействата си, са изправени пред постоянни рискове относно тяхната закрила при разселване. Респондентите, участвали в оценките относно закрилата и потребностите на бежанците в целия регион, съобщават за опасения за децата в техните общности, свързани с евентуално negliжиране, психологическо насилие, физическо насилие, както и с психичното здраве и психосоциалното благополучие. Положението на непридружените и разделените деца, както и на децата без родителска грижа, евакуирани от институции, изисква постоянно наблюдение, застъпничеството и сътрудничеството от страна на партньорите от РБП и отговорните органи.

Стратегическа цел 2: Подкрепа за приемащите страни в усилията им да включат

бежанците в националните системи - достойна работа, социална закрила, здравеопазване, образование, услуги за закрила на детето - с особен акцент върху обхвата и включването на уязвимите групи, което включва аспекти, свързани с възрастта, пола и уврежданията.

Бяха положени значителни усилия, за да се гарантира, че бягащите от войната могат да покрият основните си нужди и да получат достъп до жилище, здравеопазване, образование, социална закрила, социални услуги и работа. Въпреки това домакинствата на бежанците от Украйна продължават да са изправени пред висока степен на икономическа уязвимост.² Данните от многосекторната оценка на потребностите (МСОП) показват, че домакинствата на бежанци от Украйна се характеризират с висока степен на икономическа уязвимост. На индивидуална основа половината от тях живеят с приравнен разполагаем доход, който е под 50 % от медианния доход на приемащото население (често използван праг на бедност). Това контрастира с едва 9% от гражданите на страната със същия доход. В целия регион 14 % от бежанците са безработни, което рязко контрастира с едва 3 % безработица сред гражданите на приемащата страна.

Социално-икономическата уязвимост също може да доведе до рискове за закрила, включително приемане на непроверени предложения за работа или настаняване или преждевременно завръщане. Макар че статутът на ВЗ осигурява достъп до определено ниво на финансова закрила, степента на тази закрила е специфична за всяка държава. Усилията за приобщаване към пазара на труда следва да продължат, като се преодолеят най-често съобщаваните пречки (владееене на местен език, липса на възможности за достойна работа, несъответствие в уменията, ограничения в достъп до качествени здравни услуги, жилище и грижи за деца).³ Икономическото овластяване е от ключово значение за осигуряване на достъп на жените и момичетата, включително на пострадалите от насилие, основано на пола (НОП), до животоспасяващи здравни грижи и до свързаните с тях услуги за справяне с НОП.⁴

Домакинствата, ръководени от жени, домакинствата, в които има поне едно лице с увреждания, и домакинствата с малки деца представляват значителен процент от всички домакинства на бежанци. Техните нужди изискват особено внимание, тъй като е вероятно те да се окажат под прага на бедността, да са изложени на по-големи рискове от НОП, включително експлоатация и трафик, и да се сблъскат с допълнителни пречки за достъп до основни услуги, включително здравеопазване, достойна работа и грижи за деца, възрастни и болни хора. Липсата на осведоменост за наличните услуги, заклеяването, езиковите и културните бариери са сред основните пречки, посочени от жените и момичетата, които им пречат да получат достъп до здравни услуги, включително

---

² ["Ръка за помощ" - Ролята на жилищната подкрепа и улесняването на заетостта за икономическата уязвимост на бежанците от Украйна, април 2024 г.](#)

³ ["Ръка за помощ" - Ролята на жилищната подкрепа и улесняването на заетостта за икономическата уязвимост на бежанците от Украйна, април 2024 г.](#)

⁴ [Да останем в безопасност: Междуведомствена агенция за закрила и отчетност на бежанците от Украйна, юни 2024 г.](#)

животоспасяващи услуги, свързани с НОП.⁵ Партньорите по РБП подкрепят въвеждането на мерки за намаляване на риска от НОП в националните политики и стратегии и осигуряване на пълноценно включване на нуждите, свързани със здравето, закрилата и икономическото овластяване, в националните механизми за реагиране.⁶ Остава от решаващо значение да се подчертае, че според глобални оценки 1 от 5 принудително разселени жени е или е била обект на сексуално насилие⁷, а анализ на Световната банка документира по-висок риск от насилие от страна на интимния партньор сред разселените жени.⁸

Както беше отбелязано по-горе, децата от Украйна продължават да са изправени пред сериозни рискове свързани с тяхната закрила. Осигуряването на ефективно приобщаване на децата в риск, включително непридружените и разделените деца, както и децата без родителска грижа, евакуирани от институции, в системите за закрила на детето и наблюдението на тяхното благосъстояние, както и предприемането на бързи интервенции, когато е необходимо, продължава да бъде предизвикателство. Хиляди украински деца, евакуирани от институции и други алтернативни форми на грижа, остават във временни жилища, които не ги предпазват адекватно и не подпомагат специфичните им нужди в приемащите държави. Хуманитарните партньори продължават да настояват приемащите държави да поемат активна роля в закрилата и благосъстоянието на тези деца, включително в систематичното им регистриране и включване в националните системи. Техническата подкрепа и финансовата помощ ще продължат да бъдат от решаващо значение, за да се гарантира, че всички деца бежанци от Украйна получават адекватна подкрепа, са включени и предпазени.

Ефективното включване в националните системи за социална закрила ще бъде допълнително насърчено чрез разширяване на програмите, мониторинг, целенасочено застъпничество, предоставяне на информация и консултации, изграждане на капацитет и техническа подкрепа за правителствата, като например преходна допълнителна хуманитарна подкрепа за уязвимите бежанци и техните настойници. Възможностите за достъп до жилища на достъпни цени ще бъдат допълнително насърчени, като се има предвид, че почти 20 % от всички бежанци понастоящем зависят от помощ за настаняване, за да не изпаднат в бедност.⁹

Здравеопазването е друга належаща нужда, за която анкетираните бежанци съобщават в повечето държави, включително ниско ниво на ваксинация, ограничен достъп до услуги в областта на сексуалното и репродуктивното здраве в някои държави¹⁰ и подкрепа и

---

⁵ [Да останем в безопасност: Междуведомствена агенция за закрила и отчетност на бежанците от Украйна, юни 2024 г.](#)

⁶ Вж. препоръките в доклада *Staying Safe*: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/109562>

⁷ Вж. ["Разпространението на сексуалното насилие сред жените бежанки в сложни хуманитарни извънредни ситуации: систематичен преглед и мета-анализ"](#)

⁸ Вж. [кратките материали на Групата на Световната банка относно измеренията на принудителното разселване, свързани с пола.](#)

⁹ ["Ръка за помощ" - Ролята на жилищната подкрепа и улесняването на заетостта за икономическата уязвимост на бежанците от Украйна, април 2024 г.](#)

¹⁰ [Грижа в криза: Неспособност да се гарантира сексуалното и репродуктивното здраве и права на бежанците от Украйна в Унгария, Полша, Румъния и Словакия. Център за репродуктивни права](#)

услуги за психични заболявания - нужда, за която съобщават 19 % от лицата.¹¹ Съпътстващите плащания, изисквани от гражданите и от притежателите на ВЗ, могат да доведат до много високи разходи, свързани с тяхното здраве. Лицата с увреждания и незаразни болести имат значително по-високи разходи за здравеопазване и се сблъскват с допълнителни бариери при достъпа до грижи¹² и ориентирането в националните системи за освидетелстване на хората с увреждания с цел подкрепа.

Партньорите ще продължат да се застъпват пред приемащите правителства, за да осигурят равнопоставен достъп до грижи и помощ и включване на бежанците в схеми за социална и здравна закрила. Приемащите правителства ще бъдат подкрепяни в осигуряването на достъп до услуги в областта на сексуалното и репродуктивното здраве, ваксинация, здравни грижи за деца, хора с хронични заболявания, увреждания и възрастни бежанци, както и в обмена на информация за наличните здравни услуги. Приоритет ще останат целенасочените и персонализирани интервенции в областта на психичното здраве и психосоциалната подкрепа (MHPSS), като същевременно се укрепва предоставянето на услуги чрез системите за обществено здравеопазване и основаните на общността подходи.

В страните от РБП значителна част от децата и младежите бежанци не са записани в националните образователни системи, което ги излага на риск да прекъснат обучението си или да разчитат на дистанционно или онлайн обучение за продължителни периоди. Продължителното отсъствие от формалното образование може да доведе до сериозни пропуски в обучението, да възпрепятства усилията за приобщаване и интеграция и да окаже отрицателно въздействие върху бъдещата кариера.¹³

Основните причини за ниския брой деца и младежи бежанци от Украйна в националните образователни системи включват възможността за дистанционно и онлайн обучение, езикови бариери, недостиг на учители, подходяща училищна инфраструктура и намерение да се преместят в друга държава/населено място или да се върнат в Украйна.¹⁴ Особена загриженост буди относително по-ниският брой на записаните в средното училище деца и младежи. Различни източници на данни показват, че вероятността младежите на възраст от 12 до 17 години да не посещават училище и да разчитат изцяло или частично на дистанционно или онлайн образование е по-голяма, отколкото при по-младите възрастови групи.¹⁵ Възможните разходи на украинските юноши бежанци за записването в училищата на приемащата страна са високи поради необходимостта от

¹¹ [Преодоляване на предизвикателствата, свързани със здравето и благосъстоянието на бежанците от Украйна, май 2024 г.](#)

¹² [Преодоляване на предизвикателствата, свързани със здравето и благосъстоянието на бежанците от Украйна, май 2024 г.](#)

¹³ В цяла Европа приблизителните проценти на записване на децата и младежите бежанци от Украйна в националните училищни системи на приемащите държави варират от 8 % в Молдова до 93 % в Ирландия, като държавите от РБП като цяло се представят сравнително по-зле от другите приемащи държави в региона, вж. стр. 5 от [Образование на деца и младежи бежанци от Украйна, юни 2024 г.](#)

¹⁴ [Образование на деца и младежи бежанци от Украйна, юни 2024 г.](#) стр. 9. Тези фактори за отказ от записване бяха посочени и в неотдавнашен доклад на Европейската комисия, вж. [Приобщаването на разселените деца от Украйна в образователните системи на ЕС](#); трябва да се отбележи, че повечето от проблемите с капацитета на училищата могат да бъдат свързани с недостига на учители и в по-малка степен с липсата на училищна инфраструктура.

¹⁵ На същото място в същите документи

нови езикови умения и скорошното завършване на украинската учебна програма.

Реакцията ще се съсредоточи главно върху подкрепата и насърчаването на децата и младежите бежанци и техните родители да се запишат изцяло в училищата в приемащите страни. Това ще включва предоставяне на точна, леснодостъпна и навременна информация за възможностите за образование и предлагане на множество възможности за обучение. Ще бъде предоставена конкретна подкрепа за въвеждане и/или подобряване на програми за изучаване на чужди езици, подготвителни програми за наваксване и програми за обучение на деца със специални нужди. Освен това ще бъдат положени усилия за увеличаване и укрепване на капацитета на училищните системи на приемащите държави, включително обучение и наемане на межкултурни асистенти, предоставяне на психосоциална подкрепа и услуги за психично здраве, както и подкрепа за предпазване и протоколи за насочване по въпроси, свързани със закрилата, като тормоз и насилие над личността. Следва да се положат усилия за подпомагане на украинските ученици бежанци, записани в национални училища, които желаят да изучават новата съкратена украинска учебна програма.

Освен това ще се даде приоритет на подобряването на достъпа до качествено висше образование, техническо и професионално образование и възможности за заетост на младежите бежанци чрез целенасочени интервенции.

Във всички сектори от решаващо значение ще бъде насърчаването на постепенното включване на бежанците в правителствената национална статистика чрез проучвания и административни данни в съответствие с препоръките на Експертна група на статистическите комисии на ООН по статистика на бежанците, вътрешно разселените лица и лицата без гражданство (EGRIS),¹⁶ осигуряване на тяхната видимост и представителство при изготвянето на политики и вземането на решения за разпределяне на ресурси.

Стратегическа цел 3: Укрепване на социалното сближаване и мирното съжителство между общностите на бежанците и техните приемащи страни.

Приемането и приобщаването на бежанците от Украйна от началото на кризата е забележително, но тъй като конфликтът продължава и членовете на приемащата общност са изправени пред собствените си социално-икономически предизвикателства, има случаи, в които тази щедрост е подложена на натиск.

В регионален план почти една трета от анкетираните съобщават, че са се сблъскали с враждебно поведение или отношение от страна на местното население. Вербалната агресия се отличава като най-често посочваният вид, за който съобщават 73 % от тези, които са се сблъскали с враждебно поведение.¹⁷ Когато бяха попитани за

---

¹⁶ Експертна група на статистическите комисии на ООН по статистика на бежанците, вътрешно разселените лица и лицата без гражданство, <https://egrisstats.org/recommendations/international-recommendations-on-refugee-statistics-irrs/>

¹⁷ [Да останем в безопасност: Междуведомствена агенция за закрила и отчетност на бежанците от Украйна, юни 2024 г.](#)

предполагаемите причини за враждебното поведение, първите три причини включваха бежански статут, етническа принадлежност и език - и трите опции са взаимосвързани и се отнасят за идентичност и принадлежност. Проучванията, проведени в някои държави, показват умерено нарастване с течение на времето на броя на членовете на приемащата общност, които са по-неблагоклонни да приемат бежанци от Украйна, както и засилване на кампаниите за дезинформация и антибежанската реторика.¹⁸

За да отговорят на тези опасения и да укрепят социалното сближаване и мирното съжителство между бежанците и техните приемащи страни/общности, партньорите ще насърчават диалога, като идентифицират общите проблеми и решения и подчертават общото между общностите. Тази подкрепа ще бъде осигурена чрез по-структурирани форми на взаимодействие (включително чрез училищни и развлекателни дейности), подкрепа за обществени спортни и културни съоръжения и социални услуги (например преводачи, психолози, межкултурни асистенти, межкултурна интеграция и т.н.), както и ад хок (ad hoc) събития (като културни тържества, събития по случай Световния ден на бежанците и т.н.). Партньорите ще подкрепят капацитета на местните/общинските власти за насърчаване на социалното сближаване, например чрез справяне с дезинформацията относно правата, привилегиите и услугите и чрез улесняване на свързаните с диалога дейности, споделени пространства и информационни механизми. Създаването и подкрепата на общи платформи и форуми за взаимодействие и съвместно съжителство ще бъдат от голямо значение. Това включва местни спортни отбори, общностни инициативи, културни изяви, инициативи за неформално образование и обмен, както и случаи на съвместно предприемачество с участието на бежанци и членове на приемащата общност. Младежите и подрастващите са приоритетна група за много от тези инициативи.

Когато е целесъобразно, подкрепата за приемащите общности следва да се съсредоточи върху институции, услуги и съоръжения, използвани както от бежанците, така и от членовете на приемащите общности, с оглед намаляване на натиска, който може да доведе до напрежение, включително в провинциалните райони.

Стратегическа цел 4: Насърчаване на локализирането на реакцията чрез подкрепа за националното и местното гражданско общество, общините и местните власти, както и за координационните структури, споделяне и изграждане на капацитет и подкрепа за устойчиво планиране.

В хода на координирания отговор броят на местните и националните участници, които са включени в регионалния план за реакция на бежанците, нарасна значително - от 59 през 2022 г. до 148 през 2023 г. и 252 през 2024 г. Силната ангажираност на тези субекти - която очакваме и за 2025-2026 г. – потвърждава решаващата роля, която те са изпълнили както в началото на извънредната ситуация, мобилизирайки хуманитарна помощ и

---

¹⁸ Например в Румъния: [Проучване относно социалното сближаване в контекста на украинската криза - Доклад за проучване 2023 | УНИЦЕФ Румъния](#) и в Чешката република: [STEM-Война в Украйна-Чехия-резултати-1.pdf](#)

посрещайки бежанците на граничните контролно-пропускателни пунктове, временните приемни и транзитните центрове, така и с напредването на реакцията, насочена в по-значителна степен към приобщаване, включително чрез осъществяване на обучение за придобиване на умения, професионално образование, подкрепа за частния сектор при наемането на бежанци и програми за предприемачество.

Докато множество големи международни неправителствени организации и агенции на ООН ограничават дейността си в основните приемащи страни, местните и националните участници остават начело на реакцията. Продължителната подкрепа на тези участници - включително организации, ръководени от жени и бежанци, организации, ръководени от други малцинствени групи, като например групи за включване на хора с увреждания и ЛГБТИ+ - ще бъде от решаващо значение, за да се гарантира, че техните усилия са устойчиви.

Партньорите по РБП ще подкрепят местните организации на гражданското общество, като насърчават партньорствата с правителствата на приемащите страни и частния сектор, за да осигурят устойчивост на проектите. Партньорите се насърчават също така да създават консорциуми от НПО, за да обединяват ресурси, експертен опит и мрежи с цел по-голяма устойчивост. Ще бъдат подпомогнати и програмите за изграждане на капацитет, както и сътрудничеството между международните донори и местните участници.

Общините, градовете и регионалните власти играят ключова роля в националните усилия за реагиране. В качеството си на основни доставчици на социални услуги на първа линия те предлагат иновативни и практически решения за посрещане на бежанци, като често си сътрудничат с национални и местни участници. На местно ниво осезаемите ползи от приобщаването на бежанците стават най-очевидни, тъй като интеграцията се осъществява по практически и ефективен начин.

Партньорите по РБП ще продължат да работят в тясно сътрудничество с общините и градовете, за да подкрепят техния капацитет и да изградят стабилни системи, които могат устойчиво да предоставят услуги и да насърчават социалното приобщаване на местно равнище. Общините и регионите ще бъдат включени в техническата подкрепа и ще бъдат насърчавани да ръководят координационни инициативи, когато това е възможно и целесъобразно. Програмите следва да се разработват съвместно и да преминават през националните и местните органи, доколкото това е възможно, за да бъдат устойчиви, да се възползват от местния капацитет и да допринасят за него, както и да гарантират местната ангажираност и интерес.

3. Междусекторни съображения

Държавна собственост. От самото начало на реакцията хуманитарната помощ подкрепяше реакциите, ръководени от правителството, а не заместваше действията на

държавата. Тъй като ситуацията става проточителна и реакцията се измества от незабавна животоспасяваща закрила и помощ към включване в националните системи, правителствата на централно и местно равнище запазват общата отговорност за координираната реакция. Освен че оказват подкрепа, партньорите ще улеснят прилагането на общонационален подход към реакцията, който гарантира, че министерствата и местните власти са подготвени да изпълняват възложените им отговорности в областта на предоставянето на услуги, социалната закрила, достъпа до качествено здравеопазване, икономическото приобщаване и други ключови области.

Устойчивост. Партньорите ще продължат да подпомагат включването в националните системи и услуги, вместо да създават паралелни механизми като основни елементи на своите планове. Това означава да се подкрепят съществуващите механизми за предоставяне на услуги, да се укрепват националните и местните институции за закрила, да се създават благоприятни политики и капацитет на гражданското общество, както и да се инвестира в усилията за локализиране и изграждане на капацитет на местните и общностните организации и общините.

Единен подход към бежанците. Освен бежанците от Украйна, всички страни участнички приемат бежанци и лица, търсещи убежище, бягащи от други конфликти и ситуации. Макар че тези групи могат да се ползват от различни рамки за закрила - обикновено националните системи за убежище - те са изправени пред много сходни пречки за достъп до правата си и за приобщаване и социално сближаване, както и украинските бежанци. Бежанците от други националности ще се възползват, доколкото е възможно, от програмите на партньорите, застъпничеството и дискусиите и резултатите от различните координационни и политически форуми, създадени в рамките на РБП. Бежанците трябва да бъдат взети под внимание не само когато достигнат крайната си приемаща страна, но трябва да бъдат подкрепени и транзитно преминаващите бежанци.

Отговорност спрямо засегнатите лица. Партньорите ще се ангажират с целенасочено и систематично отчитане на изразените мнения на бежанците и другите засегнати лица на всички етапи от плановия цикъл - от разработването до изпълнението, мониторинга и проверката. Създаването на двупосочни канали за комуникация и ефективни и достъпни механизми за обратна връзка и реагиране, като се отчита разнообразието на бежанците и предпочитаните от тях начини на комуникация, ще бъде междусекторен приоритет в реакцията на РБП. Това ще включва като приоритет поверителни механизми за подаване на оплаквания, които да могат да реагират на твърдения за сексуална експлоатация и сексуално насилие (SEA), както е подробно описано по-долу. Партньорите ще споделят проактивна информация за планирането и механизмите за обратна връзка и реагиране, както и ще идентифицират и противодействат на дезинформацията чрез ангажиране на общността и социалните канали.

Възраст, пол и разнообразие (AGD). Съображенията, свързани с AGD, трябва да ръководят всички аспекти на работата на партньорите. Необходими са колективни усилия, за да се осигури непрекъснат и смислен ангажимент към момичетата, жените, момчетата и

мъжете бежанци от различни възрасти и профили, за да се разберат техните специфични нужди. Този подход включва също така събирането и анализирането на данни, разделени по възраст, пол и разнообразие¹⁹, за да се използват при разработването, мониторинга и отчитането на дейностите по програмата. Партньорите ще продължат да работят с бежанците с цел адаптиране на програмите към специфичните нужди на различни групи, включително, но не само, лица с увреждания, жени и подрастващи момичета в ситуация на уязвимост, деца и юноши, възрастни хора, ЛГБТИ+ бежанци и лица от ромски произход. Ще бъдат положени усилия за подобряване на пълноценното участие и ръководството на национални и местни организации, ръководени от жени, организации за защита на правата на жените и групи за защита на правата на малцинствата и разнообразието, чрез гъвкаво финансиране, изграждане на капацитет и улесняване на достъпа до координационни структури.

Защита от сексуална експлоатация и насилие (PSEA). Всички партньори трябва да се придържат към стандартите за поведение на Междуведомствения постоянен комитет (IASC), приложими за хуманитарните работници, и да разбират своите отговорности по отношение на предотвратяването на сексуално насилие и сексуална експлоатация, докладването на подозрения и опасения чрез определените механизми за докладване и насърчаването на подход, ориентиран към жертвите. Партньорите ще продължат да повишават осведомеността по отношение на SEA с материали, достъпни в различни формати и по комуникационни канали, предпочитани от бежанците. Бежанците и другите бенефициенти трябва да имат достъп до безопасни, съобразени с пола и децата механизми за обратна връзка и подаване на оплаквания, както и до информация за PSEA, а жертвите трябва да имат достъп до навременна подкрепа и помощ чрез службите за закрила на детето и достъпните услуги за борба с насилието, основано на пола.

4. Финансови изисквания

Трябва да се включат бюджетите на всички партньори по РБП, които предоставят помощ на бежанците в страната/региона. Бюджетът следва да бъде разделен по сектори и подсектори, когато е приложимо. Бюджетите могат да включват и помощта за приемащото население, макар и не за помощта на ниво отделен човек/домакинство в рамките на ЕС.

Бюджетите следва да включват оперативни разходи, разходи за персонал и административни разходи и следва да бъдат разделени по сектори, подсектори или по всяка друга договорена тема за реагиране. Макар че настоящият РБП се фокусира върху бежанци от Украйна, партньорите се насърчават да включат и финансови изисквания, свързани с бежанци с други държави на произход, различни от Украйна, в съответствие с подхода "един бежанец". Конкретният подход се определя от партньорите на национално

---

¹⁹ [Документ - Ситуация в Украйна - Научени уроци, предизвикателства и добри практики за анализ на данни по междусекторни въпроси в реакцията на бежанците в Украйна \(unhcr.org\)](#)

равнище.

Бюджетите следва да бъдат представени за целия период, обхванат от РБП - 2025-26 г., разделени по години. Финансово потвърждение на бюджетите на партньорите ще бъде извършено през средата на периода на действие на плана..

5. Географски обхват и структура на РБП

РБП ще представи координирания отговор в Беларус, България, Естония, Унгария, Латвия, Литва, Република Молдова, Полша, Румъния и Словакия. Включването на Чешката република предстои да бъде потвърдено.

Навлизайки в четвъртата година от отговора на пълномасщабното нахлуване в Украйна и отчитайки разнородността на координационната среда в отделните държави, РБП ще позволи прилагането на диференциран подход. Той ще се състои от регионална глава и глави за отделните държави, включително данни за населението, целите и бюджетите. Тъй като реакцията на бежанците в балтийските държави се ръководи изцяло от съответните правителства и се подкрепя от партньорски организации, три глави - тези, които обхващат Естония, Латвия и Литва - ще представляват по-кратки обобщения, извлечени от приоритетите, определени на национално равнище. Както и в предишните издания на РБП, отговорът за Беларус ще бъде включен в регионалната глава, а не в отделна глава за страната.

6. Данни за планиране на населението

Тези данни се преразглеждат на национално равнище, включително с правителствени партньори, и могат да бъдат променени. Данните за планиране на населението в Молдова ще включват и определен брой индивидуални членове на приемащата общност.

Държава	Фигури за планиране за 2025 г.	2026 г. – данни за планирането
Беларус	46,300	49,500
България	82,000	82,000
Естония	37,000	37,000
Унгария	80,000	80,000
Латвия	48,000	54,000
Литва	77,000	77,000
Република Молдова	100,500	90,000
Полша	913,000	772,400
Румъния	99,300	94,300
Словакия	160,000	150,000

ОБЩО	1,643,100	1,486,200
-------------	------------------	------------------

7. Времева рамка

РБП за 2025-2026 г. ще обхваща период от две години - от 1 януари 2025 г. до 31 декември 2026 г. От една страна, тази времева рамка съответства на Плана за хуманитарно реагиране (ПХР) за вътрешността на Украйна, който се разработва на годишна база, а от друга страна, по-дългият хоризонт на планиране дава на партньорите повече време за постигане на стратегическите цели, изброени по-горе, съгласува се по-добре с циклите на планиране на правителството, осигурява по-голяма предвидимост и насърчава устойчивото програмиране.

8. Ключови срокове за РБП за 2025-2026 г.

4-та седмица на юли	Параметри за планиране и регионални показатели, споделени с Регионалния координационен форум за бежанците и след това с операциите в страната
4-та седмица на юли	ВКБООН да иницират междуведомствени консултации с партньорите
Началото и средата на октомври	Предоставяне на данни за бюджета на страната и планирането на населението на Регионалното бюро в Европа (РБЕ) на ВКБООН за съставяне и включване в Глобалния хуманитарен преглед за 2025 г.
17 октомври	Регионалното бюро в Европа на ВКБООН да изпрати ключови елементи (данни за планиране на населението, бюджети, стратегически насоки) на Отдел "Външни отношения", на ВКБООН за включване в Глобална здравна обсерватория (ГЗО) за 2025 г.
Началото на ноември	Предоставяне на главите за отделните държави на РБЕ на ВКБООН за съставяне на проект на РБП
Ноември-декември	Проектът на РБП е предоставен на Регионалния координационен форум за бежанците за коментар
декември	Проектът на РБП е предоставен на страните от РБП за окончателен преглед
декември	Финализиране на РБП
януари 2025 г.	Съвместно стартиране на ПХР/РБП

